

moravský senior[®]

Magazín pro poutavé čtení a volný čas... 09/2016

Téma:
Dny evropského dědictví

Velká
seznamka

Rozhovor:
Břetislav Holásek

Seriál:
Jeřáb ptačí

**KOALICE PRO
OLOMOUCKÝ KRAJ**

Bezpečí seniorů? Tísňová péče!

SROSTLÍ S KRAJEM

Mgr. Ivo Slavotínek
kandidát na hejtmana

OBSAH

ROZHOVOR MĚSÍCE: Břetislav Holásek

strana 4

TÉMA: Dny evropského dědictví otevrou i nepřístupné památky strana 8

PŘÍLOHA: Akce v měsíci září

strana 11

SÍLA PŘÍRODY: Strom boha hromu

strana 16

ROZHOVOR: Jiří Zemánek

strana 18

RADY, TIPY, ZPRÁVY

strana 19

SEZNAMKA PRO SENIORY

strana 22

KŘÍŽOVKA

strana 23

ÚVODNÍ SLOVO

Dědictví památek

Září je měsícem, kdy se naše vnučata vrací do školních lavic, a nastává čas, kdy léto přechází v podzim. Snad budete mít dostatek času, abyste během nadcházejících Dnů evropského dědictví navštívili některou z mnoha památek a kulturních akcí, které jsou pro vás připraveny v rámci jmenované události.

Hlavní předností celé akce je fakt, že se lidem otevírají také jinak nepřístupná místa. Výběr několika takovýchto pamětihodností vám přinášíme v tématu a velký přehled akcí přímo v krajském městě uprostřed na pozvánkových stranách.

Jednou z významných kulturních institucí v kraji je bezpochyby také Vlastivědné muzeum Olomouc. V jeho vedení stojí přesně pět let Břetislav Holásek. V rozhovoru s ním si můžete přečíst nejen to, co se změnilo za uplynulé roky, ale zejména to, jaké akce muzeum chystá v budoucnu.

K září patří také oslava Dne české státnosti a mnoho dalších událostí. Přeji vám, abyste si tento měsíc užili naplno.

Za redakci

Veronika Kolesárová,
šéfredaktorka

Tiráž

MORAVSKÝ SENIOR® – magazín pro seniory Olomouckého kraje

Vydavatel: Moravský senior, z.s., Tábortů 237/1, Bělidla, 779 00 Olomouc, IČO: 03339769, Registrováno pod číslem MK ČRE 21702, vychází desetkrát ročně.

Technická redakce: BastArt.cz, spol. s r.o., Šlechtitelů 1, 772 00 Olomouc, e-mail: info@bastart.cz, šéfredaktorka: Veronika Kolesárová, e-mail: redakce@moravskysenior.cz, tel: 775 242 270

Koordinátorka, distribuce: Vendula Boudníková, e-mail: office@moravskysenior.cz, tel: 725 190 555

Inzerce: Daniela Krupová, e-mail: inzerce@moravskysenior.cz, tel: 736 456 791

Korektury: Blanka Peřinová, e-mail: blanka.perinova@fgp.cz

Tisk: Miloslav Kyjevský – FGP studio, Tábortů 237/1, Bělidla, 779 00 Olomouc

Distribuci zajišťuje: GEIS – zákaznické centrum tel: 951 277 777, www.baliky.cz

Náklad tohoto čísla je 25 000 ks. Redakční uzávěrka tohoto čísla: 22. 8. 2016. Redakční uzávěrka příštího čísla: 19. 9. 2016.

ZDARMA

„SENIORŮ JSOU NÁVŠTĚVNÍCI, KTERĚ JDOU VÍCE DO HLOUBKY,“ ŘÍKÁ ŘEDITEL VLASTIVĚDNÉHO MUZEA OLOMOUC

Je tomu přesně pět let, kdy do funkce ředitele Vlastivědného muzea v Olomouci nastoupil Břetislav Holásek. Během jeho působení se největší krajské muzeum proměnilo v mnoha ohledech. Veřejnosti se například otevřel zámek v Čechách pod Kosířem, opravila se část hlavní muzejní budovy v Olomouci, uskutečnila se řada velmi úspěšných výstav, jako byla například ta k výročí Karla IV., která přilákala rekordních pětatřicet tisíc návštěvníků. O tom, co vše se udělalo, a co je ještě v plánu si můžete přečíst v rozhovoru, který ředitel Holásek poskytl redakci.

Pane řediteli, jak vypadalo muzeum, když jste ho před pěti lety převzal?

Nastoupil jsem do instituce, která byla předpřipravena na kompletní rekonstrukci a konkrétní přeměnu práce s muzejnictvím. Přinesl jsem snad trochu jiného ducha na muzejnictví, snad proto, že nejsem ani muzejník, ani historik. Původní profesí jsem inženýr ekonom a živil jsem se jako manažer. Návštěvnost v té době byla minimální, i proto, že část muzea byla zavřená. Pro člověka, který přišel takzvaně zvenku, to byla ideální pozice. Najednou jsem měl před sebou velkou výzvu. Stanovil jsem si úkoly, co vše bych chtěl zbudovat – otevřít přírodovědeckou a historickou expozici, lapidárium v Konviktu, otevřít zámek Čechy pod Kosířem i nový vchod v budově muzea, který by byl reprezentativní a atraktivní. Chtěl jsem, aby návštěvnost dosáhla aspoň padesáti tisíc lidí za rok, což bylo proti tehdejšímu stavu téměř dvojnásobek. Bez finanční podpory kraje by to nešlo. Druhá věc byla ta, že jsem tady ve většině případů našel velmi schopné a kreativní lidi, kteří mi pomohli mé myšlenky transformovat do konkrétních výsledků.

Kde se vzala vaše vize budoucího muzea?

Čerpám hodně ze zkušeností ze zahraničí. Například ze Spojených států amerických a velkých evropských měst. Má představa byla taková, aby se muzeum začalo podobat alespoň částečně něčemu, jako je třeba Disneyland, nebo jiný zábavný park. Zkrátka návštěvníkovi nabídnete nejen jednu velkou atrakci, ale také řadu doprovodných akcí. To jsem chtěl přenést i do tohoto muzea. Například v přírodovědecké expozici se návštěvníci velice nenásilnou formou seznamují s tím, jak vypadá příroda kraje, během prohlídky si vlezou do nory za zvířetem, otevrou popelnici, ve které je potkan, zaloví si ryby, najdou tam živé včely. To jsou všechno ty věci, které prohlídku strašně ozvláštňují.

To, že se vám dílo daří, dokladuje i řada ocenění, která muzeum získalo...

Ano, expozice Příroda Olomouckého kraje získala cenu Gloria musaealis, což je nejvyšší ocenění v muzejnictví

v ČR. Tuto cenu jsme za posledních pět let získali dokonce dvakrát. Také jsme získali čtvrtou cenu za nejlepší interaktivní expozici na světě, porazil nás třeba Titanic, který stál přes miliardu. Je vidět, že to u nás funguje, i když se nemůžeme rovnat velkým muzeím jako je například Národní muzeum v Praze. Mezitím se narodila spousta menších muzeí, nejen v České republice, které se k nám přijíždějí inspirovat, a to také potěší.

Jaké je postavení Vlastivědného muzea v republikovém měřítku?

Naše muzeum patří k největším v tuzemsku. Máme obrovský sbírkový fond, takže bylo a je na čem stavět. Máme dva miliony sbírkových předmětů a máme odborníky, kteří se na tom, aby to fungovalo, podílejí. A to je velké plus. Z hlediska návštěvnosti patříme mezi deset nejnavštěvovanějších.

K muzeu patří také zámek v Čechách pod Kosířem, který prošel v minulých letech několika etapami rekonstrukce. Od letošního jara již je velká část hotová. Jak to bylo s touto památkou?

Když ho Olomoucký kraj před šesti lety získal do svého majetku, bylo v podmínkách to, že se musí zrekonstruovat a zpřístupnit veřejnosti, podmínkou byla také určitá návštěvnost. V současnosti je hotová oranžerie, zrevitalizoval se zámecký park s rozhlednou a část zámku. V této souvislosti patří můj dík především lidem z historického ústavu, kterým se tady podařilo vytvořit parádní expozice. Zámek nikdy předtím nefungoval pro veřejnost. Když ho komunisté vzali posledním majitelům, stala se z jeho části škola. Ve dnešní obrazové galerii byla tělocvična a tehdejší pohled na sál s basketbalovými koši byl naprosto tristní. Jsem rád, že jsme se posunuli mílovými kroky od této šedivé minulosti. Jen od dubna letošního roku do července zámek navštívilo na dvacet tisíc lidí. Pořádáme zde kromě komentovaných prohlídek také koncerty, divadelní představení a mnoho dalších akcí.

Olomoucké muzeum podporuje řada známých osobností. Patří k nim například malíř Libor Vojkůvka (vlevo) či hudebník, skladatel a písničkář Jaroslav Hutka (vpravo). Zdroj: archiv VMO

V zámku v Čechách pod Kosířem najdou návštěvníci expozici věnovanou tvorbě otce a syna Svěrákových. Oba uznávaní filmaři se zúčastnili letošního otevření další zrekonstruované části zámku. Zdroj: Jaromír Král/archiv VMO

Muzeum několikrát navštívila i semaforová dvojice Jitka Molavcová a Jiří Suchý. Zdroj: archiv VMO

V zámku je ovšem od léta k vidění také výstava, která je věnovaná filmové tvorbě otce a syna Svěrákových. Kde vznikl tento nápad?

Nápad se v podstatě zrodil na zahradě domu Jana Svěráka v Praze, když si mi postěžoval, že ho mrzí, že po natočení filmů některé rekvizity časem zmizí. V té době jsme připravovali přestavbu zámku a vznikla myšlenka vzniku této expozice. Dnes v ní mohou lidé vidět nejen fotografie, ale také třeba lavici z filmu Obecná škola, model letadla z Tmavomodrého světa a spoustu dalších rekvizit. Zdeněk Svěrák se tomu usmívá a říká, že je jeden z mála lidí, který má za svého života výstavu v muzeu.

To však nebyla vaše první spolupráce s režiséry Svěráky...

Máte pravdu. Naším prvním počinem byla výstava k filmu Kuky se vrací, která byla velmi úspěšná.

Pojďme ale zpět k realitě. Popište prosím našim čtenářům, co konkrétního se během uplynulých pěti let v muzeu změnilo?

Změnil se hlavní charakter muzea, již to není pouze badatelská instituce s odborně laděným výstavním programem. Máme velmi atraktivní expozice, například tradiční lidové kultury a lapidária, zaměřené především na dětského návštěvníka. Jsme interaktivní muzeum s vysokou návštěvností. Máme nový atraktivní vchod z hlavní třídy a snažíme se pořádat výstavy zajímavě a přitom odborně na vyšší. Pokud je barometrem návštěvnost, pak jdeme správným směrem.

A co plánujete v nejbližší době?

Plánů je celá řada. Co se výstav týká, tak od poloviny srpna nabízíme k vidění výstavu stěžejních děl amerického pop artového umělce Andy Warhola, která bude připravena ještě více edukativně než byla výstava Salvadora Dalího. Rád bych pozval čtenáře i na malou, ale o to víc významnou výstavu, a to fotografií Jindřicha Štreita, která má jednoznačný účel. Jedná se o snímky rodičů a dětí, kteří trpí mozkovou obrnou. Vznikla asociace těchto rodin a tento projekt získal v mnohých krajích velkou podporu. Touto cestou bychom projekt chtěli dostat do povědomí veřejnosti. Jedná se o charitativní záležitost, která si zaslouží pozornost a má smysl. A protože na letošní rok připadá výročí od úmrtí panovníka Franze Josefa, tak právě v listopadu otevřeme velkou výstavu věnovanou památce této významné osobnosti.

Vedle výstav bude muzeum vydávat novou publikaci. Můžete nám ji přiblížit?

Jedná se o knihu osobností, které jsou různým způsobem spojeny s Olomouckým krajem. Její vydání je naplánováno na konec září. Obsahuje přes šest set hesel osobností a tisíc fotografií. Kniha vzniká na základě spolupráce řady odborníků a redakční radu máme skutečně reprezentativní. Například arcibiskup Graubner je garantem pro oblast církevních osobností, ale také autorem hesla o Janu Pavlu II. Dalšími garanty jsou například profesor Vičar, profesor Zatloukal, profesor Miller a další špičkový odborníci. Veškeré informace jsou podány čtivě a nikoli pouze v odborné podobě. Pro mnohé bude její obsah kontroverzní. Věnujeme se totiž i osobnostem, které

jsou vnímány také v negativních slova smyslu. Mnohé jistě překvapí, že jeden z největších válečných zločinců byl vlastně Olomoučan. Více ale prozrazovat nebudu.

Jistě máte v plánu i další novinky. Na které se mohou návštěvníci těšit?

Kromě zmíněných výstav a publikace chceme v příštím roce otevřít vedle Arboreta v Bílé Lhotě malé zemědělské

muzeum s dětským zázemím. V Čechách pod Kosířem zahájíme rekonstrukci další části zámku a dokončíme rekonstrukci části přízemí, kde otevřeme expozici, která se bude pravděpodobně týkat cyklistiky a regionální kultury. To by mělo být hotové na začátku příští sezony. V následujícím roce bychom chtěli do zámeckého parku doplnit minizoo. S ředitelem olomoucké zoologické zahrady jsme již domluveni. Návštěvníci se tady dočkají také nového vchodu od hlavního parkoviště, který bude pro hosty komfortnější. V budově muzea na náměstí Republiky v Olomouci chceme zpřístupnit parkán, kde najdou příchozí expozici rostlin, která vychází z bohatých sbírek botanické sekce. Rádi bychom zastřešili atrium, projekt se připravuje. Chystáme i další výstavy. Jedna bude věnovaná i Hansi Christianovi Andersenovi a jeho pohádkovému světu a bude laděná vánočně. Rád bych připravil i výstavu Jiřímu Suchému, člověku, kterého si nesmírně vážím. Letos slaví 85 let.

Jaké rozdíly vnímáte při návštěvách seniorů oproti jiným příchozím?

Seniory k nám přicházejí buď jako skupiny, které jsou na organizovaných výletech, nebo jako doprovod vnučat. Oproti zbytku návštěvníků, zejména mladších generací, je vidět, že seniory si návštěvu užívají jinak. Vše si prohlížejí více do hloubky, zajímají se o detaily a doplňující informace. Jsou to velmi pozorní návštěvníci, kteří se k nám velmi rádi vrací. A my je zde rádi znovu přivítáme. Velký zájem mají zejména o expozice zámku v Čechách pod Kosířem.

připravila: Veronika Kolesárová

Břetislav Holásek

Břetislav Holásek se narodil 19. listopadu 1957. Žije v Olomouci. Vystudoval ekonomii na Vysoké škole báňské v Ostravě a Vysoké škole ekonomické v Praze. Od roku 2011 je ředitelem Vlastivědného muzea v Olomouci. Kromě toho působí jako poradce předsedy vlády pro oblast kultury. Je ženatý, jeho manželka je psychologka, pedagožka a spisovatelka. Mají tři děti a dvě vnučky. Břetislav Holásek je spolujednatel sbírky historických kočárků, která seznamuje s historií dětského vozítka v průběhu 150 let.

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ OTEVŘOU I NEPŘÍSTUPNÉ PAMÁTKY

Více než 100 obcí a více než 800 památek místního i světového významu je přihlášeno k letošnímu ročníku Dnů evropského dědictví / European Heritage Days (EHD). EHD je celoevropská akce konaná pod patronací Rady Evropy, každoročně se jí účastní na 48 státech Evropské kulturní konvence a jejím posláním je propagace historického dědictví, které vzniklo v evropské i naší národní tradici. Samotné Dny evropského dědictví se v České republice uskuteční od 3. do 11. září. Národní téma EHD v ČR je Památky a komunity.

V rámci EHD budou moct lidé navštívit památky, které jsou jinak veřejnosti nepřístupné. V Olomouckém kraji to budou například bývalá zámecká konírna v Lipníku nad Bečvou, bývalý žerotínský zámek v Šumperku, Kaple sv. Jiří v Litovli, nebo třeba židovský hřbitov v Přerově.

Na řadě míst budou organizátoři při této příležitosti pořádat koncerty, výstavy, přednášky, prohlídky, trhy či jiné slavnosti.

Například v krajském městě vypuknou Dny evropského dědictví světovou premiérou inscenace inspirované řeckou mytologií. Orfea v podání Jiřího a Otty Bubeníčka a sestavy SKUTR uvidí vyprodané hlediště 8. září v Pavilonu A Výstaviště Flora Olomouc. Více informací o kulturních akcích v Olomouci na straně 11.

Výběr památek a akcí k EHD 2016 v Olomouckém kraji

Tunel ve Slavíči

Železniční tunel ve Slavíči je unikátní technickou památkou z let 1845-1846. Stejně jako Hranické viadukty je součástí 275 km dlouhé trati tzv. Severní dráhy císaře Ferdinanda V. vedoucí z Vídně do Krakova. Jedná se o zděný železniční tunel eliptického průřezu, vedený paralelně s dnešní železniční tratí Přerov Ostrava. Památka bude přístupná 10. 9. 2016 od 9 do 16 hodin.

Bývalá zámecká konírna - Lipník nad Bečvou

Objekt je součástí zámku, vystavěného na začátku 17. stol. První písemná zmínka o vzniku hospodářských křídel z konce 18. stol. 10. 9. 2016 budou v době od 10 do 16 hodin zaměstnanci galerie Konírna podávat informace, rozdávat letáky, zvat na doprovodné akce a dohlížet na dodržování provozního řádu památky. Bude v provozu kavárna s posezením na zámeckém nádvoří.

- Výstava Olbram Zoubek – Sochy
Výstava soch jednoho z nejvýznamnějších českých sochařů současnosti, který se výrazným způsobem zasloužil o rozvoj české architektonické plastiky. Výstava je umístěna v přízemí galerie, přístupná od 10 do 16 hodin.

- Výstava Dílo Alfreda Habermanna
Výstava mistra kovářského řemesla Alfreda Habermanna v prostoru Na Patře galerie Konírna, přístupná od 10 do 16 hodin.

Bývalý žerotínský zámek - Šumperk

Trojkrídla budova otevřené dispozice. Původní gotický hrad byl přestavěn Tunkly z Brníčka a Žerotíny na přelomu 15. a 16. století v renesanční zámek. Od 2. pol. 16. stol. je ve vlastnictví města a používán k hospodářským účelům, v pol. 19. stol. stavebně upraven pro školní účely, kterým slouží dodnes. Prohlídky bývalého šlechtického sídla rodiny Žerotínů v Šumperku se uskuteční v 9, 11, 13 a v 15 hodin.

Židovský hřbitov - Přerov

Židovský hřbitov z počátku 20. století - již několik let prochází obnovou náhrobků. Památka bude přístupná 11. 9. 2016 od 8 do 17 hodin. Jedná se o ojedinělou možnost navštívit tento hřbitov.

Kaple sv. Jiří - Litovel

Kaple je nejstarší dochovanou stavbou v Litovli a zároveň jedinou místní památkou, která si zachovala svůj původní vzhled a nebyla nikdy přestavěna. Je významnou architektonickou památkou zapsanou v seznamu nemovitých památek. Kaple je po rozsáhlé rekonstrukci a je znovu otevřena pro veřejnost. Vstupné dobrovolné. Památka bude přístupná 10. 9. 2016 od 14 do 17 hodin. V tento den bude v souvislosti s EHD zajištěn v Litovli od 13 do 22 hodin kulturní program. Okružní jízdy vyhlídkovým kolovým vláčkem po památkách Litovle budou probíhat od 13 do 18 hod. Jízdné 20 Kč.

Fara v Hoštejně

Fara v Hoštejně je patrová jednoduše řešená samostatná budova, která společně s budovou kostela sv. Anny, starou školou a návrším, na němž se nachází zřícenina hradu Hoštejn. V budově se nachází expozice muzea. Památka bude přístupná 10. 9. 2016 od 10 do 12 hodin, od 13 do 17 hodin a 11. 9. 2016 od 10 do 12 hodin.

Divadlo Šumperk

Komentované prohlídky zákulisí divadla (10. 9. 2016 začátek prohlídek v 9, 11, 13 a 15 hodin). Romantizující stavba s nápadnými náznaky někdejšího germánského nacionalismu byla navržena vídeňským architektem Georgem Bergerem a postavena v letech 1901-1902 šumperskou firmou Popp & Ulrich jako Německý spolkový dům.

- Zahajovací koncert Dnů evropského dědictví v Šumperku
Koncert skupiny Aleše Kauera Inglaug Ungenau a šumperské party Trocha klidu na střeše divadla, 8.9.2016 od 19 do 21 hodin.

Evangelický kostel - Hranice

Jednoduchá stavba s pozdně gotickým jádrem, s dochovaným plochým gotickým stropem s "hutsitskými hvězdicemi". Po Bílé hoře upravena na kostel sv. Šebestiána, za Josefa II. skladiště soli. Renovace objektu se dělala v roce 1924. Památka bude přístupná 10. 9. 2016 od 9 do 16 hodin.

Kosovská rychta

Budova rychty v obci Kosov na Zábřežsku byla postavena ve 30. letech 19. století v klasicistním stylu a dodnes jsou zde zachovány původní dispozice selského stavení. V červnu 1894 zde pobývala spisovatelka Růžena Svobodová, která své dojmy zaznamenala v díle V odlehlé dědině. Památka bude přístupná 10. 9. 2016 od 9 do 17 hodin a 11. 9. 2016 od 9 do 16 hodin. V rámci prohlídky bude k vidění také výstava Formy a formičky, co v nich pekly babičky.

Farní kostel sv. Bartoloměje - Zábřeh

Jednoduchý barokní kostel postavený v letech 1751-54. Barokní obrazy z dílny Tadeáše Supera z Moravské Třebové a Christofa Sambacha z Vídně, dřevorezby od Floriána Tomáška z Jedlí. Nový liturgický prostor a obětní stůl z roku 1998. Ve zpřístupněné věži a na půdě kostela sídlí Farní muzeum Zábřeh. V kostele bude k vidění nový zvon sv. Františka ulitý v Zábřeze. Památka bude přístupná: 10. 9. 2016 od 10 do 12 hodin, od 13 do 17 hodin a 11. 9. 2016 od 10 do 12 hodin.

Zdroj všech fotografií www.historickasidla.cz

CHYSTÁ SE VOLBA BABIČKY OLOMOUCKÉHO KRAJE

Poprvé ve své historii bude mít Olomoucký kraj babičku s velkým B. Její volbu připravuje Krajská rada seniorů Olomouckého kraje v rámci oslav Dne seniorů. Babičku regionu vybere odborná porota 29. září 2016.

Soutěže se může zúčastnit každá babička od šedesáti let, která má trvalý pobyt na území Olomouckého kraje. Soutěžící čeká tříminutový rozhovor, během kterého musí představit svůj kraj i bydliště. Název druhé disciplíny zní Ukaž, co umíš. Účastnice mohou v jejím rámci recitovat, zpívat, tančit, hrát na hudební nástroj nebo předvést vlastní tvorbu – malování, háčkování či pletení nebo další dovednosti. Chybět samozřejmě nebude ani módní přehlídka.

Odborná porota vybere zlatou, stříbrnou a bronzovou Babičku Olomouckého kraje. Babičku sympatie zvolí sami diváci. Oceněna bude i nejstarší nominovaná babička. Soutěž, která se uskuteční v sobotu 29. září 2016 od 13 do 17 hodin v pavilonu A Výstaviště Flóra v Olomouci, bude moderovat Vladimír Hron. Vystoupí také Báječné ženské z Majetína či folklorní soubor Cholinka.

Řádně vyplněnou přihlášku mohou zájemci zaslat nebo osobně donést do 10. září 2016 do schránky na adresu: Krajská rada seniorů Olomouckého kraje, Jeremenkova 1191/40a, 779 00 Olomouc. Obálku je třeba označit heslem „Babička Olomouckého kraje“.

OLD'S COOL 2016 SE PŘEDVEDE V OLOMOUCI

Olomouc bude hostit 4. ročník mezigenerační přehlídky OLD'S COOL, která je opět koncipována jako velkolepá oslava Mezinárodního dne seniorů. Programu se mohou zájemci zúčastnit 6. října. Vstup na všechny akce je zdarma.

Hlavními tématy letošních výstav, koncertů, diskuzí a workshopů je opět mezigenerační dialog, inspirace nadčasovými myšlenkami a výjimečnými seniorskými osobnostmi. Na druhé říjnové pondělí jsou ve spolupráci s Divadlem na cucky připraveny divadelní workshopy Dramatický kurz SENior a Mezigenerační dílna pro prarodiče, vnuky a vnučky a společně s centrem Sluňákov se chystá přírodovědná přednáška Cesta za tajemstvím lužního lesa s názornými ukázkami a filmem. Kurzy a workshopy mají omezenou kapacitu, proto se, prosím, registrujte prostřednictvím e-mailu na info@elpida.cz. Více podrobnějších informací je k dispozici na webových stránkách www.elpida.cz. (red)

Ilustrační foto k přehlídce OLD'S COOL. Repro z výstavy módních fotografií renomované fotografky Bet Orten. Zdroj: archiv OLD'S COOL

Placená inzertce

NOVÁ POBOČKA

VIENNA INSURANCE GROUP

Oznamujeme, že ve 3. dekádě měsíce září 2016 se otevírá další zaměstnanecké pracoviště České podnikatelské pojišťovny a.s. na adrese Tovární 42, Olomouc (směr Kaufland). Parkování možné ve dvoře firmy Wurth.

Odpovědný zaměstnanec: Miluše Sklenářová, tel.: 731 135 674

FILMOVÝ KLUB SENIORU

1.9.^{čt} Alenka v říši divů ZA ZRCADLEM D

5.9.^{po} Hra peněz T

15.9.^{čt} Než jsem tě poznala T

19.9.^{po} Legenda o Tarzanovi T

29.9.^{čt} Učitelka SK

D DABING T TITULKY SK SLOVENSKY

vstupné 60,- kinometropol.cz vždy 14:00

AKCE V MĚSÍCI ZÁŘÍ

moravský senior®
PŘÍLOHA MAGAZÍNU

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ V OLOMOUCI

Živá ulice

5. – 10. září | Olomouc

pouliční koncerty olomouckých kapel a hudebníků ve veřejném prostoru / www.tancelar.cz

Orfeus

Čtvrtek 8. září | 20:00

Pavilon A Výstaviště Flora Olomouc

Jiří a Otto Bubeníček & SKUTR
Světová premiéra inscenace inspirovaná řeckou mytologií

PechaKucha Night Olomouc vol.12

pátek 9. září | 20:20 | kino Metropol

prezentace na téma architektury, urbanismu a veřejného prostoru, návštěvníky čeká desítky kreativních prezentujících... Přijďte se nechat inspirovat!
www.pechakucha.org/cities/olomouc

Olomouc má koule | petanque na náměstí

5. – 10. září | 10:00–20:00 | Horní náměstí

koncerty & doprovodný program

Olomoucké knižní trhy & burza učebnic

8. – 11. září | 9:00 – 18:00 | Dolní náměstí

tradiční knižní a antikvariátní trhy spojené s Burzou učebnic
www.kniznitry.cz

Koncerty

sobota 10. září | 13:00–21:00 | Horní náměstí

Vystoupení hudební skupin, které jsou spojeny s Univerzitou Palackého / Hope Astronaut, No Distance Paradise, Sugar and Spice Holding Company, Hotsy Totsy Five, Sabrage, Flash the Readies, Loco Poco a další...

Evropský trh

7. – 10. září | 10:00–20:00 | Horní náměstí

představení gastronomie a výrobků z evropských zemí / koncerty & doprovodný program

Řeka má duši

8. – 11. září | 10:00–22:00 | řeka Morava

festival v přístavišti Ololodi u řeky Moravy, speciální noční plavby nasvícení historického koryta řeky, www.plavbyolomouc.cz

Výstava Umění ve veřejném prostoru Olomouce 1945–1989

7. – 11. září | Kino Metropol

výstava mapující výtvarné prvky na území města Olomouce vzniklé po druhé světové válce – sochařské objekty, nástěnné malby a mozaiky, fontány, vývěsní štíty a neony i drobnou architekturu

StreetArt Festival

9. – 13. září

9. ročník největšího festivalu v pouličním umění v České republice za účasti předních českých i zahraničních výtvarníků, výstavy, workshop a exhibice graffiti a street-art
www.streetart-festival.cz

Ukaž, že jsi silný jak Frištenský

neděle 11. září | 10:00 – 18:00 | Kourunní pevnůstka

sportovně-zábavní den k počtě Gustava Frištenského
www.pevnostolomouc.cz

Promenádní koncert

neděle 11. září | 16:00 | Smetanovy sady, altán u fontány

New Street Band, ukončení sezóny proměnádních koncertů

AKCE V MĚSÍCI ZÁŘÍ

Netopýří noc v domě přírody

9. 9. 2016, 18 – 21.30 hodin, Dům přírody Litovelského Pomoraví - centrum Sluňákov

Večerní vycházka za netopýry s přístrojovým poslechem netopýřích hlasů. Před vycházkou ukázka krmení handicapovaných netopýřů a drobné aktivity pro děti. Pořádá Sluňákov ve spolupráci s ČESON, Centrum popularizace vědy PŘF UP Olomouc. Více na www.slunakov.cz

Absolventské setkání Univerzity Palackého v Olomouci

9. - 10. 9. 2016, Výstaviště Flora Olomouc, pavilon A

Dosud největší setkání absolventů Univerzity Palackého v Olomouci (UP) u příležitosti 70. výročí obnovení instituce. Program setkání bude koncipován od pátku 9. září do soboty 10. září po celé Olomouci. Hlavní bod programu, a to společné setkání všech přítomných absolventů, proběhne na výstavišti Flora od 15 hodin. Účastníci budou nejen dávnější absolventi, ale také čerství absolventi bakalářského studia zároveň ještě studující na UP. Více informací na www.absolventi.upol.cz.

Romská pouť 2016

17. 9. 2016, 10 – 16.30 hodin, Svatý Kopeček

Romská pouť je ojedinelou duchovní - kulturní akcí, kterou Charita Olomouc pořádá pravidelně již od roku 1999. Cílem pouti je kromě nabídnutí duchovních prožitků také snaha umožnit Romům, nejen z celé ČR ale i ze Slovenska, společně se setkat, prezentovat vlastní kulturu a tím přispět ke sblížení romské menšiny s majoritní společností. Průvod vyrazí v 10 hodin alejí ze Samotíšek ke svatokopecké bazilice. Zde se od 11 hodin bude sloužit mše svatá. Následovat bude kulturně-duchovní program v ambitech basiliky. Více informací na www.olomouc.charita.cz/akce/romska-pout-2016/

Mezinárodní varhanní festival

5. - 19. 9. 2016, chrám sv. Mořice v Olomouci

48. ročník festivalu varhanní hudby pořádá Moravská filharmonie Olomouc. Koncerty se uskuteční v daných termínech vždy od 19 hodin ve svatomořickém chrámu. První koncert se koná 5. 9., kdy za kostelní varhany usedne Pavel Svoboda. Toho 8. 9. vystřídí italský varhaník Giampaolo di Rosa. 12. 9. vystoupí Wladyslaw Szymanski, 15. 9. Olivier Latry a závěrečný koncert odehraje Sergio Orabona 19. 9. V kostele budou také ve dnech 12. a 15. 9. zajištěné prohlídky varhan, které přijdou na 30 korun. Vstupenka na jednotlivý koncert stojí 150 korun, senioři zaplatí 70 korun. Vstupenky jsou v předprodeji v podloubí olomoucké radnice, následně na místě. Více informací na www.mfo.cz

Setkání Hanáků

28. 9. 2016, Horní náměstí Olomouc

7. ročník největší prezentace Hané a jejich tradic bude tentokrát hostit Olomouc. Hlavním dějištěm bude Horní náměstí. Ještě před slavnostním zahájením, které se bude konat 28. 9., se o den dříve uskuteční od 18 hodin vystoupení VUS Ondráš: Příběh zbojníka. Program středního dne odstartuje dechovkami, které se v ulicích centra města rozezní již od 7.30 hodin. V 9 hodin se v kostele sv. Michala uskuteční slavnostní mše svatá. V 10.30 projde centrem Olomouce krojovaný průvod. Organizátoři nabádají zájemce, aby dorazili oblečení právě v hanáckém kroji. Na 12.30 hodin je na Horním náměstí naplánované slavnostní zahájení. Hradišťan a Jiří Pavlica potěší publikum při koncertu, který začne v 18 hodin. Více na www.setkanihanaku.cz.

11. Přátelský bowlingový turnaj pro seniory

20. - 21. 9. 2016, 9 – 14 hodin, BEST Sportcentrum Olomouc

Tradiční přátelský bowlingový turnaj pro začátečníky i pokročilé je opět za dveřmi! Přihlášky organizátoři přijímají už jen na 2. hrací den! Více informací na www.best-sportcentrum.cz

Extrem food Olomouc

17. 9. 2016, 10 – 18 hodin, Centrum ArtUm

Nový gastronomický festival nabídne exotickou kuchyni, exotické ovoce, koření, workshopy, kuchařské show i malý domácí festival. Chybět nebude například hmyzí kuchyně, arabská kuchyně či indická kuchyně. Za vstupenku za 130 korun si návštěvníci užijí nejen bohatý program, ale odnesou si také dva exotické recepty a gastronomické překvapení. Součástí akce je také koncert. Děti do 10 let mají vstup zdarma.

Festival VZÁŘÍ Olomouc 2016

27. 9. - 1. 10. 2016, centrum Olomouce

Mezinárodní přehlídka videomappingu a světelného designu nabídne světelné instalace, projekce a videomapping v ulicích města Olomouce. Více informací na www.vzari.cz.

Otto Wichterle / Vědec a vynálezce

5. - 30. 9. 2016, Vědecká knihovna v Olomouci, Bezručova 2, galerie Biblio

Výstava Otto Wichterle / Vědec a vynálezce zapůjčená z Muzea Prostějovska putovala Českými centry napříč Evropou. Věnuje se životu a dílu jednoho z našich nejvýznamnějších vědců a díky způsobu jejího zpracování má ambice oslovit širokou veřejnost, dospělé zájemce o vědu a techniku i děti. O vynálezci kontaktních čoček a silonu se dozvíte nejen klasickou formou, ale i prostřednictvím komiksových panelů. Ke zhlédnutí budou i trojrozměrné exponáty související s Wichterlovým výzkumem. Vstup zdarma, otevírací doba je shodná s otevírací dobou knihovny. Více informací na <http://www.vkol.cz/kalendar-akci-detail.php?akce=otto-wichterle-vedec-a-vynalezce>.

Placená inzerce

Držme spolu

Asociace rodičů dětí s dětskou mozkovou obrnou a přidruženými neurologickými onemocněními ČR Vás zve na vernisáž putovní výstavy fotografií, která se uskuteční za přítomnosti autora prof. Jindřicha Štreita.

Výstava bude zahájena v úterý 6. září v 16 hodin ve Vlastivědném muzeu v Olomouci a potrvá do 2. října 2016.

Výstavu zahájí poslanec Parlamentu České republiky Jiří Zemánek a primátor statutárního města Olomouce Antonín Staněk.

Těšíme se na setkání. Přijďte podpořit dobrou věc!

Andy Warhol
Výběr z díla

Vlastivědné muzeum v Olomouci, sál sv. Kláry, 16. 8. – 16. 10. 2016
www.vmo.cz

divadlo / kino

hudba / koncert / tanec

turistika / sport / jiné

výstavy / přednášky

divadlo / kino

hudba / koncert / tanec

turistika / sport / jiné

výstavy / přednášky

Dožínky Olomouckého kraje

17. - 18. 9. 2016, 10 – 16 hodin, Výstaviště Flora Olomouc

Dožínky Olomouckého kraje a hospodářská výstava je projekt obnovené tradice, který se již podruhé vrací na Výstaviště FLORA Olomouc a zde by měl již mít své pevné místo. Tato slavnost zemědělců z celého kraje se koná 17. a 18. září 2016. Jde o lidovou slavnost na ukončení žni s předáváním dožínkových věnců hospodáři (ministr, hejtman a primátor města) a pak těm nejlepším zemědělcům z okresu (kraje). Slavnost se bude konat po dva dny na Výstavišti FLORA Olomouc, ve Smetanových sadech. Součástí bude bohatý kulturní program s hudební produkcí a program pro děti. Vstupenka na sobotu přijde na 120 korun v předprodeji, na místě pak 150 korun, senioři zaplatí 80 korun. Nedělní vstupné je stanoveno v předprodeji na 80 korun, penzisté zaplatí 50 korun. Více informací na www.dozinkyolomouc.cz

Sluňákovské dožínky aneb Jak hladové Hanák svůj báchor načgal
17. 9. 2016, od 9.30 – 17 hodin, Sluňákov
- Centrum ekologických aktivit

Připravena jsou hravá stanoviště, sluňákovské aktivity doplní Hanácké skanzen Příkazy, Lesní dětský klub Bažinka, Lesní školka Sluněnka Olomouc, Mateřské centrum Heřmáněk a Pevnost poznání. Poslední vstup na stanoviště v 16.30 hodin. DOPROVODNÝ PROGRAM: volně otevřená Rajska zahrada a Sluneční hora snů, možnost nakrmit a pohladit si koně, písňohraní se Zdenkou Fridrichovou, tvořivé dílny s Janou Talandovou, vystoupení dětských hanáckých sborů, aktivity ke třídění odpadu sdružení EKO-KOM, prodej regionálních produktů včetně domácího medu a moštů z Mezic.

Přehled akcí v Olomouci najdete na www.olomouc.eu/portal/kalendar-akci, kde prostřednictvím formuláře mohou pořadatelé nahlásit i dosud nezveřejněnou akci.

Beerfest Olomouc

22. - 24. 9. 2016, Korunní pevnůstka

Patříte mezi znalce a milovníky piva? Pak si nenechte ujít již 15. ročník pivního festivalu. V areálu Českého pivního festivalu budete moci ochutnat piva rozličných značek, od klasických desetistupňových piv až po nejrůznější pivní speciály. Zastoupeny budou ty největší a neznámější pivovary, stejně jako regionální pivovary a minipivovary (např.: pivovar Benešov, Český Krumlov, Budějovický měšťanský, Dětenice, Kácov, Klášter, Kutná Hora, Praha u Fleků, Praha u Medvídků, Žatec pokusný, Železná ruda a desítky dalších). Během čtyřdenního programu se můžete těšit i na neustávající přísun kvalitní hudby ztělesněné do koncertních vystoupení českých i zahraničních hostů. Zahrají například kapely No Name, Hells Bells, bratři Nedvědovi, Vypsaná fixa a další. Pro milovníky internetu je připravena kavárna s wifi připojením. Příjemným bonusem je skutečnost, že prvních 1 500 návštěvníků obdrží pivo zdarma. Slavnostní zahájení celé akce již tradičně provede primátor Olomouce symbolickým naražením prvního soudku, to se uskuteční ve čtvrtek 22. 9. v 15 hodin. Více informací na www.pivnifestival.cz.

Vydavatel: Moravský senior, z.s., Táboritů 237/1, Bělídla, 779 00 Olomouc, IČO: 03339769, Registrováno pod číslem MK ČR E 21702, vychází desetkrát ročně.

Inzerce: Daniela Krupová, e-mail: inzerce@moravskysenior.cz, tel: 736 456 791
Koordinátorka, distribuce: Vendula Boudníková, e-mail: office@moravskysenior.cz, tel: 725 190 555

Tisk: Miloslav Kyjevský – FGP studio, Táboritů 237/1, Bělídla, 779 00 Olomouc
Distribuci zajišťuje: GEIS, www.baliky.cz
ZDARMA

**NAŠE PRIORITY:
BEZPEČNÝ, HOSPODÁRNÝ
A SPRÁVEDLIVÝ KRAJ**

Jiří KUDLÁČEK
57 let, starosta, Hranice

Silvie SOFKOVÁ
38 let, advokátka, Olomouc

Viktor KOHOUT
43 let, místopředseda, Litovel

**„Výrazně navýšíme
finanční prostředky na
tzv. Seniorské cestování.“**

Milena HESOVÁ
52 let, předsedkyně Krajské rady seniorů
Olomouckého kraje, Bystrovany

STROM BOHA HROMU

Moto:

*Jeřabinka
Jeřabinko u skalky,
dej mi rudé korálky
budu krmit drozdy, kosy
nebo kvíčalky.
Červená se jeřabinka,
jeřabinka v strání,
slétlo se k ní tisíc ptáků,
časně za svítání.
Rozhoupali větvičky,
sezobali kulíčky,
zazpívali jeřabince
nové písničky.
(česká lidová písnička)*

Keř, většinou však strom dosahující výšky dvaceti, v lese až třiceti metrů, charakterizován řídkou, vejčitou korunou, s hlubokými, daleko sahajícími kořeny. To je jeřáb ptačí – *Sorbus aucuparia*, čeledi růžovité. Kůra je lesklá, světlešedá, později s podélně se odlepující borkou. Je evropskou dřevinou zasahující až k polární hranici lesa a na severovýchodě až do Sibíře. Je nenáročný na půdu. Roste i v horských lesích, ale bývá také často vysazován do alejí a parků. Český název stromu souvisí s tím, že jeho plody se často používaly jako návnada při chytání ptáků.

Klasický, oranžovočervený jeřáb ptačí se vyskytuje ve dvou variantách - jedlý a trpký. Jedlé jeřáby pochází z Jesenicka, kde koncem 19. století tamní lidé našli na loukách nad Ostružnou mutaci jeřábu ptačího, která neobsahovala svíravé látky. Vyslechtili z něj jeřáb moravský velkoplodý a začali jej sázet a využívat. Rusové tvrdí, že jedlý jeřáb vyslechtil Mičurin. Pravdou je, že vyslechtil mnoho nových odrůd, ale v tomto případě tak učinil až po rozšíření moravského jeřábu sladkoplodého u nás. Okopíroval ho od nás tím, že použil už existující moravský štěp.

Jeřáb ptačí je plodný ve věku 10–15 let, dozívá se stáří 80–100 let. Kvete v květnu a červnu. Jeřáb ptačí se často plete s jasanem ztepilým. Oba stromy mají podobný vzhled listů a někdy se mu proto přezdívá „horský jasan“. U jeřábu ptačího jsou jednotlivé laloky listů jen o málo menší a na opticky poněkud delším stonku trochu blíže u sebe. Plody jeřábu, krásně červené jeřabiny, jsou důležitou součástí jídelníčku ptáků a drobných savců. Ptáci se starají i o jeho

rozšíření. Je dekorativním stromem a proto se díky své nenáročnosti stal ozdobou mnoha městských ulic, náměstí a parků. U nás roste asi 10 druhů jeřabin, z nichž nejznámější je právě jeřáb ptačí, dále jeřáb oskeruše a břek obecný. V sadech se někdy vysazuje varianta *Sorbus moravica* Zeng, která má větší vejčité, temněji červené malvičky, ty jsou natrpklé a jedlé. Obsahují asi 14% cukrů, vitamin C a provitamin A.

O jeřábu praví doktor medicíny Petr Ondřej Mathioli v roce 1562 následující: *Planá oskeruše (jeřáb) jest dvojí. Jedna vlastní, druhá chocholatá. Neliší se ničím od zahradní, pouze ovocem, které jest v okolíku, bary červené, velikosti plodů hlohových a chuti naprosto rozdílné od domácí oskeruše. Ptáčnici si uchovávají tyto bobule po celou zimu na čižbu, neboť kvíčaly a drozdi, jako i jiní ptáci je mají velice rádi. Čechové jim říkají jeřabiny. Chocholatou oskeruši nazývají Čechové břekem a plody břekyně.*

Jeřáb ptačí v moderní době

MUDr. Jaroslav Korbelař. CSc v publikaci „Naše rostliny v lékařství“ uvádí: *sbírají se plody koncem srpna a v září, občas se v květnu sbírá i květ. Plody se suší nejříve ve stínu a na závěr se dosuší na slunci. Droga je bez pachu, chutná nakysle škrablavě a svíravě. Jeřabiny jsou chutně trpké, ale mrazem změknou a jsou požitelné. Jeřabiny obsahují organické kyseliny (např. kyselinu parasorbínovou, sorbovou, jablečnou, vinnou, citronovou aj.), cukry, sorbit, sorbózu, karotinoid sorbusin, vitamin C, třísloviny, pektiny, antokyany, silice, flavonoidy a hořčiny. Parasorbínová kyselina způsobuje určitou jedovatost jeřabin. Droga má účinek mírně projímavý a diuretický. Po nadměrném požití čerstvých plodů může se dostavit i otrava. Květy obsahují látky podobné, navíc je však přítomna sloučenina podobná ženským hormonům. Zjistil se totiž i estrogen (primárně se jedná o ženské hormony) účinek květů jeřábu ptačího (tisíc jednotek na 1 kg drogy). Hormony v rostlině obsažené jsou lépe rozpustné ve vodě než v organických rozpouštědlech. MUDr. J. Korbelař doporučuje vnitřně užívat macerát (lžička rozmáchaných plodů na šálek vody), jako prostředek regulující střevní činnost (při průjmu a zácpě). Má také velmi dobrý účinek při zánětech horních cest dýchacích.*

Jeřabiny jsou obecně považovány za jedovaté, neboť obsahují velké množství kyseliny parasorbínové a jejich požívání ve větším množství může vyvolat žaludeční potíže. Obsahují však spoustu vitamínu C, kam se hrabou citrusy. Po tepelném zpracování, sušením a mrazem jejich škodlivost mizí, a proto se leckde dodnes z jeřabin dělá chutná zavařenina. Staří Velšané z jeřabin vyráběli mošt. Z čerstvě utržených květů jeřábu se připravuje čaj (5 minut spařit vodou a osladit medem), který je účinný proti silnému kašli z nachlazení. Z jeřabin se také připravují likéry a octy. V gastronomii jsou plody jeřábu považovány za pikantní koření vhodné k přípravě sirupů, kompotů, vína, dochucování hovězí či zvěřinové pečeně a omáček.

Lidové léčitelství uvádí, že jeřabiny působí mírně projímavě a močopudně, zvyšují vylučování žluče, užívají se jako antirevmatikum, k rozrušování a vyplavování močového písku a menších kaménků nebo jako prostředek regulující činnost střev. Stimulují játra, příznivě působí při poruchách štítné žlázy a při ženských problémech. Osvědčily se i při zánětech horních cest dýchacích. Podávají se ve formě odvaru (vaří se 2 minuty a poté se luhují ještě 10 minut) nebo sirupu (čerstvé jeřabiny se odšťavní, šťáva se smíchá s cukrem v poměru 1:1 a vaří se do zhoustnutí - berou se pak 3 až 4 lžičky denně). Květy jeřábu se užívají ke koupelím končetin při některých ekzémeh (např. mírná forma atopického ekzému), v ženském lékařství jich lze použít při nedostatku ženských pohlavních hormonů. Odvaru z jeřabin

Autorem textů je Jiří Trefný (vpravo), autorem fotografií, loga a kresleného vtipu je Vít Stanovský (vlevo)

byl přisuzován značný léčivý účinek při plicních onemocněních jak lidí, tak i hospodářských zvířat. Na Slovensku se kdysi z jeřabin vařila silná kořalka, která užívaná po lžících léčila i úplavici. Sušené jeřabiny se užívaly taky proti ledvinovým kamenům. Deset plodů se bralo denně po dobu několika měsíců. Šťáva z jeřabin. Bohatě oslazená pravým včelím medem, se užívala při nemocech dýchacích cest. Nálev z jeřabin je dobrý jako antiseptické kloktadlo.

Recepty:

Chutné domácí jeřabinové víno
Připravuje se výhradně z jeřabin prošlých mrazem.

Potřebujeme 1,5 kg mrazem přešlých jeřabin, 1,3 kg krystalového cukru, 2 litry vody, převařenou vodu, citron, živnou sůl a kvasinky. Postup: Jeřabiny zbavíme stopek a pak je spaříme. Cukr svaříme ve dvou litrech vody. Vychladlým cukrovým roztokem přelijeme mírně pomačkané jeřabiny. Přidáme kvasinky a živnou sůl pro kvasinky podle návodu na obalu, promícháme a doplníme převařenou vodou na pět litrů, navrch položíme na kolečka nakrájený citron. Láhev nebo demizón uzavřeme kvasnou zátkou a v teplé místnosti necháme kvasit 6-8 týdnů. Když je víno klidné a jeřabiny usazené dole, stáčíme ho do lahví a skladujeme v chladnu. Kvasinky jsou lepší v tekuté formě, neboť oproti sušeným je nemusíte rozkvašovat.

Sirup z jeřabin při nachlazení
Čerstvě natrhané jeřabiny se opláchnou a odšťavní. Šťáva se smíchá s cukrem v poměru 1:1, poté se vaří až do husté sirupovité konzistence. Sirup se slije do sklenic a uchovává v chladu. V případě potíží se užívá po jedné lžičce 3x denně.

Upozornění: Text nenahrazuje lékařské vyšetření. Má pouze informativní charakter. Konkrétní léčba je vždy v rukou odborníka a proto bychom měli použití bylinných a jiných přírodních prostředků konzultovat s lékařem. Jen ten může posoudit náš aktuální zdravotní stav.

A několik zajímavostí pro vyznavače magie.

Jeřáb ptačí, zvaný také stromem čarodějnic má ochrannou moc proti čarování a blesku. Jeřabiny nesou na vrcholku znamení pentagramu, symbol ochrany. Proti uhranutí vás ochrání větévka jeřábu, když jí budete nosit u sebe. Pálením dřeva, listů a plodů jeřábu se dají přivolat duchové, domácí skřítci, duchovní rádcí a elementární bytosti. Plody můžete pálit v kadidlo na odhánění nežádoucích bytostí. Je to silně magický strom, vhodný na výrobu hůlek, magických proutků, amuletů a k čarování. Vidlici z jeřábu lze hledat vodu. Hůlky jsou vhodné na magii zjišťovací, hledání kovů a věštění. Nejmocnější je jeřáb ptačí, který vyrůstá z jiného stromu, zlé síly

na něj nemají žádnou moc, podobně jako nad jmelím.

Jeřabiny jsou nejen léčivé, ale i krásné. Proto se jeřáb ptačí, spolu se svými plody, objevuje v prvních motivech české krajiny ve středověkém výtvarném umění. K tomuto motívu se vrací také novodobí malíři a ilustrátoři. Jen namátkou si připomeňme Karla Svobodu, rodáka z Lošova u Svatého kopečku v Olomouci. V jeho kresbách, ilustrujících Český rok, v pohádkách, písničkách a říkadlech, se stává jeřabina jedním z překrásných symbolů podzimu. Na podzim dozrávající krásné plody jeřábu ptačího signalizují rovněž začátek školního roku. A lidová pranostika také praví, že v letech, v nichž má jeřáb ptačí bohaté plody, lze očekávat dobrou úrodu obilí, ale následně také krutou zimu.

Jeřáb ptačí působí na lidi, stejně jako prakticky všechny druhy stromů, uklidňujícím a posilujícím dojmem. Pobyt v blízkosti jeřábu a kontakt s ním se doporučuje lidem, kteří mají pocit, že se nedokáží přizpůsobit novým podmínkám nebo se nemohou smířit s nastalou situací.

„Říká se: hodně jeřabin - tuhá zima, já na to, že to je dobře. Bude hodně jeřabinky.“

LEPŠÍ ŽIVOT PRO SENIORY

Zajištění důstojného stáří. To je jedna z hlavních priorit lídra ČSSD Jiřího Zemánka, který kandiduje v podzimních volbách na post hejtmana. Rád by, aby měli lidé v důchodovém věku zajištěné všechny potřebné služby. Seniorsky hodlá podporovat v několika různých úrovních. O konkrétních krocích pohovořil v rozhovoru pro Moravského seniora.

Pane Zemánku, v krajském zastupitelstvu působíte již dvě volební období, tedy stejnou dobu, jakou je ve vedení hejtmanských ČSSD. Můžete shrnout, co se za uplynulých osm let podařilo pro starší generaci zajistit?

Péče o seniory je jednou z hlavních priorit sociální demokracie, což vyplývá ze základních tezí naší strany. Proto mohu říct, že se jedná o dlouhodobou práci, která přináší výsledky. Olomoucký kraj zřizuje dvacet sedm sociálních zařízení, přičemž většina je určena právě pro seniory. Jsou to jednak domovy pro seniory, ale také poskytovatelé různých sociálních služeb, kterých mohou využívat penzisté v domácím prostředí. Co se domovů pro seniorské klienty týká, tak v uplynulých letech jsme investovali nemalé finanční prostředky do oprav jednotlivých nemovitostí tak, aby měli klienti zajištěné příjemné prostředí.

Můžete být konkrétní?

Jednou z největších investic v uplynulých letech byla dostavba nového pavilonu Domova pro seniory Pohoda v olomouckých Chválkovicích. Nový objekt už dva roky nabízí moderní pohodlné bydlení stovce seniorů. Současně se navýšení kapacity přizpůsobil i stravovací provoz umístěný ve středním křídle současného domova. Celkově se jednalo o investici z krajského rozpočtu ve výši zhruba čtvrt miliardy korun. S opravami a stavebními zásahy pokračujeme i letos. Nový pavilon vyrůstá v Domově pro seniory FRANTIŠEK v Náměšti na Hané. Přístavba vyjde na necelých 60 milionů korun. Prostějovský domov důchodců zase získává novou kuchyň za téměř 13 milionů korun. Klientům šumperských sociálních služeb budou kuchařky vařit taktéž v novém zázemí. Rekonstrukce zdejší kuchyně přijde na 23 milionů korun.

Tyto investice se ovšem týkají zejména klientů v pobytových zařízeních. Co ale dělá Olomoucký kraj pro seniory, kteří žijí v domácnostech?

Ti, kteří jsou soběstační a chtějí pomoc pouze v určitých oblastech, mohou využívat například pečovatelské služby. Naším cílem je právě takováto strategie, tedy zajištění důstojného stáří v domácích podmínkách za pomoci sociálních a zdravotních pracovníků, kteří své klienty navštěvují v jejich přirozeném prostředí. Pro aktivní seniory zajišťujeme na kraji řadu jiných projektů. Jedná se například o seniorské cestování, které dotuje Olomoucký kraj. Vedle toho jsou nastartovány další projekty v oblasti vzdělávání a poradenství, například na témata finanční gramotnosti a boje proti takzvaným šmejdům. Seniorsky podporujeme také ve formě senior pasů. Přispíváme také na dobrovolnickou činnost pro ty, kteří chtějí seniorům nezištně pomáhat. V neposlední řadě a v případě úspěchu v krajských volbách zajistíme seniorům od 70 let věku cestování veřejnou dopravou zcela zdarma, tak jak tomu je pro seniory z Olomouce.

Jiří Zemánek

Pane Zemánku, před volbami se mnozí kandidáti obraceli k seniorům, aby u nich nasbírali potřebné body. Proč by zrovna vám měli věřit?

Stáří je všudypřítomné a já věřím, že i mí konkurenti vnímají potřebu zajištění důstojného závěru života jako svou povinnost a ne pouze jako plané sliby. Důležité je si uvědomit řadu faktů. Tím největším je to, že populace rok od roku stárne. V našem kraji na konci roku 2014 podle statistik žilo 116 tisíc seniorů ve věku 65 let a více. Jejich počet se za posledních deset let zvýšil o více než 26 tisíc. Na tento vzrůstající trend je třeba reagovat. Proto je pro mě výzvou pro následující volební období další zkvalitňování všech druhů poskytovaných služeb a posilování pocitu domova. A proč by mi lidé měli věřit? Máme za sebou osm let ve vedení kraje a prakticky jsme dokázali, že tuto oblast dobře známe a je naší stálou prioritou. (PR)

PRÁVNÍ PORADNA

Odpovědi pro vás připravuje JUDr. Ivana Arnoštová.

(red)

Dobrý den, od r. 1946 má naše rodina v pronájmu byt. Byt se nachází ve dvoupatrovém domě, není zateplen, okna původní, téměř již nefunkční - dům byl postaven někdy kolem roku 1938. V bytě nebylo soukromými majiteli provedeno žádné vylepšení. A teď ten problém. Před rokem mi majitelka podstrčila dopis, ve které mi oznámila okamžité zvýšení nájmu z dosavadních 4487 Kč na 5500 Kč s odvoláním na občanský zákoník paragraf 2248 a násl. zákona 89/2012 Sb. Jedná se pouze o nájem bez energií. Obávám se, že může brzy následovat další návrh na navýšení nájmu. Proto bych ráda věděla, jestli mám nějakou zákonnou možnost se bránit. Za radu děkuji předem. Z.Ž.

Dobrý den, k přesné odpovědi na Vaš dotaz by bylo zapotřebí znát znění Vaší nájemní smlouvy. Pokusím se Vám však odpovědět alespoň obecně, s ohledem na platná zákonná ustanovení. Nájemné

se sjednává primárně dohodou. Strany si mohou ujednat každoroční zvyšování nájemného. Toto říká právě ust. § 2248 Občanského zákoníku. Pokud se však obě strany na zvyšování nájemného nedohodli, a ani výslovně nevyloučili zvyšování nájemného, pak pronajímatel může navrhnout zvýšení nájemného až do výše srovnatelného nájemného, které je obvyklé v daném místě. Může tak však učinit až po uplynutí 12 měsíců od posledního zvýšení nájemného, a zvýšení v 3 letech nemůže překročit 20%. K návrhu učiněnému dříve než po uplynutí 12 měsíců, v nichž nájemné nebylo zvýšeno, se nepřihlíží.

Pokud se zvýšením nájemného budete souhlasit, musíte to oznámit pronajímateli (písemně do 2 měsíců od dojití návrhu) a začít nově stanovené nájemné platit počínaje třetím kalendářním měsícem po dojití návrhu. Pokud naopak nesouhlasíte a pronajímateli neoznámíte, že se zvýšením nájmu souhlasíte, má pronajímatel právo podat v lhůtě 3 měsíců žalobu na soud, kterou

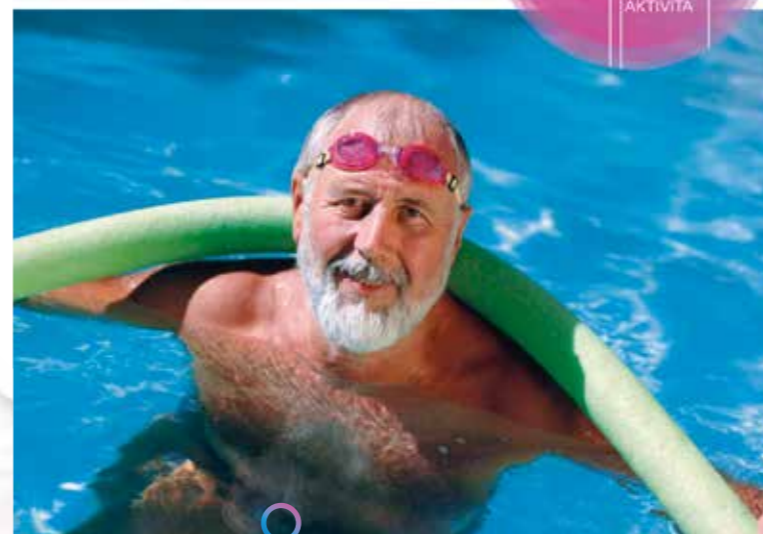
se bude domáhat toho, aby soud stanovil nájemné, jež je v místě obvyklé. Tuto lhůtu nelze překročit. Posuzování obvyklého nájemného je poměrně složitou otázkou, samozřejmě se zde mimo jiné zohledňuje i stáří a vybavení bytu. Pokud ze strany pronajímatele dojde opět k navýšení nájmu a vy budete navržené nájemné považovat za nedůvodné, nezbyde Vám než čekat, zda se pronajímatel obrátí s žalobou na soud. Pokud tak učiní, doporučila bych Vám vyhledat odbornou právní pomoc.

Tazatele si dovoluujeme upozornit, že odpovědi na položené otázky jsou výrazem subjektivního názoru odpovídajícího a s ohledem na absenci podrobných skutkových informací, nemusejí ve všech případech vyjadřovat jednoznačné a závazné výkladové pravidlo uvedeného problému. Pro případ, že by se tazatel chtěl uvedenou odpověď řídit, doporučujeme mu osobní konzultaci uvedeného problému s odborníkem.

Placená inzerce

TERMÁLY | LOSINY

HŘEJIVÉ SRDCE JESENÍKŮ

UNIKÁTNÍ TERMÁLNÍ PARK V JESENÍKÁCH

- termální park, jediný svého druhu v České republice
- bazény napouštěné přírodní termální vodou a vodní atrakce
- sauny – finská, solná, parní, aromatická a ledová komora
- široká nabídka masáží
- cvičení v bazénu, animační programy
- zázemí pro rodiče s dětmi
- restaurace s vynikající kuchyní
- celoroční provoz

Člen skupiny ROYAL SPA lázeňské hotely

LUHAČOVICE
VELKÉ LOSINY
MARIÁNSKÉ LÁZNĚ
OSTROŽSKÁ NOVÁ VES

www.termaly-losiny.cz

platí do 30. 11. 2016 ve dnech ÚTERÝ až PÁTEK
tímto kuponem získáváte slevu na vstupné 10 %
slevy se nesčítají

TERMÁLY | LOSINY

PORADNA NADACE ŽIVOT S DEMENCÍ

Vážení čtenáři,
v minulém **Poradně nadace Život s demencí** jsme se spíše obecně zabývali tím, podle jakého základního klíče vybírat pobytové zařízení pro Vašeho blízkého s demencí a čím se řídit, pokud již péči o nemocného přestanete zvládat sami v domácích podmínkách. V mnohém Vám sice může napomoci Váš první dojem a intuice, ovšem jsou i určité praktické signály, které velmi jasně napoví, že tady jste správně. Nebo také ne. O co konkrétně jde a co Vám může pomoci v rozhodování? V tomto díle **Poradny** se budeme věnovat tomu, jak je důležité uzpůsobit prostředí potřebám klienta.

Mnoho lidí s demencí může mít problémy s orientací. To znamená, že například nerozezná svůj pokoj, postel, skříň, neví, co je za den či roční období. Proto je zcela zásadní všimnout si, zda zařízení podporuje orientaci klientů v prostoru a čase.

1. Orientace v realitě

Prostředí zařízení by mělo být materiálně a technicky uzpůsobeno klientům se syndromem demence. Neschopnost orientovat se totiž může být příčinou poruch chování či dokonce agresivity. Pomoc klientovi s orientací v realitě (v místě, osobě, čase) zahrnuje proto v ideálním případě celou řadu prvků. Lidé trpící demencí jsou ohroženi blouděním i ve známém prostředí. Prostor, kde se pohybují, má být proto přehledný, klienti mají vidět na personál a personál má o nich mít přehled. Jednotlivé místnosti, tedy pokoj, sociální zařízení, denní místnost, či jídelna musí být označeny návodně a tak, aby upoutaly pozornost. Mnoho lidí s demencí nerozezná nerovnost terénu. Vhodné je tedy užití nejrůznějších reflexních pásek, směrovek, značek, přičemž musí být zohledněn strach ze tmy, kterým celá řada lidí s demencí trpí. Nevhodné jsou například pouze černobílé jmenovky na dveřích pokojů, nedostatečné označení dveří od toalety, sprchy či jídelny bez použití návodných obrázkových piktogramů. Cedulka „WC“ může být totiž pro klienta s demencí s kognitivní poruchou zkrátka nečitelná. Rovněž je důležité, aby zařízení nabízelo podněty a vodítka pro orientaci v čase a prostoru. Tedy velké písmo, pestrost, barevné kontrasty (nejlépe oko rozlišuje kontrast modré a žluté),

informace o roční době, o aktuálním datu. Neškodí ani opakovaný výskyt těchto informací na různých místech v interiéru budovy. Dveře od pokojů klientů trpících demencí či dveře od jídelen, kuchyňky či společenských prostor musí být výrazně barevně označené, aby byli schopni je bezpečně rozeznat. Orientaci v čase je zase dobré podpořit například velkými nástěnnými hodinami či nástěnkou, na které je viditelně a zřetelně zaznačen den, měsíc, rok, případně i to, kdo z klientů právě dnes slaví narozeniny a svátek.

2. Rovněž zcela zásadní je individualizace pokoje. Ten totiž klientovi nahrazuje domov. Rozhodně by proto neměl být sterilní. Co to znamená v praxi?

Všimněte si, zda a jak jsou pokoje vyzdobené i do jaké míry odrážejí individualitu klientů a jejich osobnost, ať už jde o vybavení osobními věcmi, kusem nábytku z domova – křeslo, skříňka – či fotografiemi z rodinného života. Právě osobní věci totiž napomáhají člověku uvědomit si, kým je, a rovněž mu mohou pomoci lépe se vyrovnat se změnami a případnou izolací, kterou může při adaptaci na nové prostředí v zařízení pociťovat. Rozhodně si nesmíte připadat jako v nemocnici. Pokud je klient ležící, musí se při vybavování pokoje dbát na jeho zorné pole. Již mnohokrát jsem se při svých návštěvách zařízení po celé republice po boku ombudsmana setkala s tím, že klient připoutaný na lůžko měl ve svém zorném poli pouze holou zeď, neviděl z okna, protože bylo příliš vysoko, nebo mu ve výhledu bránil nábytek. A to je špatně.

S využitím zdroje www.ochrance.cz

Kdo je Pavla Hýblová?

Uznávaná odbornice na péči o klienty s Alzheimerovou chorobou a jejich důstojné dožití. Je členkou správní rady Nadace Život s demencí, jejíž hlavní náplní je osvěta v oblasti Alzheimerovy choroby, přednášková činnost pro laickou i odbornou veřejnost či provoz nepřetržité poradenské linky. Je jednou ze zakladatelek České alzheimerovské společnosti a externí spolupracovnicí ombudsmana České republiky. V současné době se pod hlavičkou Institutu vzdělávání věnuje například lektoringu v oblasti zdravotnických a sociálních služeb a je rovněž vyhledávanou nezávislou externí konzultantkou sociálních služeb. V minulosti založila oddělení certifikované systémem Vážka v diakonii ČCE v Krabčicích, později pracovala jako ředitelka Centra seniorů Mělník, je spolupracovnicí sítě Domovů seniorů Anavita, které se specializují na Alzheimerovu chorobu.

Potřebujete poradit?

Volejte 725 444 200

www.zivotsdemenci.cz

DOVOLENÁ

PRO SENIORY 55+

Cestujte s námi za odpočinkem, poznáním a exotikou.

VÝBĚR Z AKTUÁLNÍ NABÍDKY

AUTOBUSEM

3 dny v lázních Bükfürdő, 23. 9. – 25. 9., 26. 10. – 30. 10.	2 590 Kč
Budapešť, Tokaj, Eger, Miskolc, 23. 9. – 25. 9., 28. 10. – 30. 10.	3 990 Kč
3 dny v Budapešti a zámek Gödöllő, 23. 9. – 25. 9., 28. 10. – 30. 10.	2 990 Kč
Města a vína Toskánska, 28. 9. – 2. 10. (s ochutnávkou vína)	8 790 Kč

LETECKY

Kréta, 8 dní, hotel 3*, od 24. 9., polopenze	9 540 Kč
Rhodos, 8 dní, hotel 3*, od 29. 9., all inclusive	10 190 Kč
Gran Canaria, 8 dní, hotel 3*, od 21. 9., polopenze	14 990 Kč
Egypt, 8 dní, hotel 5*, od 6. 10., all inclusive	11 490 Kč
Kypr, 8 dní, hotel 3*, od 29. 9., polopenze	13 990 Kč
Mallorca, 8 dní, hotel 3*, od 1. 10., all inclusive	11 990 Kč
Dubaj, 8 dní, hotel 4*, od 21. 9., all inclusive	14 990 Kč

LÁZEŇSKÉ, WELLNESS POBYTY, POZNÁVACÍ ZÁJEZDY

www.bohemianfantasy.cz

SEZNAMKA PRO SENIORY

Chybí vám spřízněná duše?

Cítíte se osamoceni?

Hledám kamarádku nebo kamaráda od 60 do 65 let z Olomouce a okolí pro občasný výlety, nebo posezení u kávy, esoterické znalosti vítány. Tel: 773 990 776.

Jsem 60/178 a hledám přítele nekuřáka v prostoru od Šumperka po Olomouc. Turistika, houbaření, památky, celoroční vycházky do přírody. Režista ČD vítán. Můžete napsat na e-mail: radonovo@seznam.cz

Vím, že je těžké v seniorském věku navazovat nové přátelství, ale odešel mi po těžké nemoci životní partner a tak bych ráda poznala bezva kamarádku s podobným osudem, optimistickou, pozitivní, nekuřáčku mezi 60 -70 z Olomouce a blízkého okolí k návštěvám kina, výletům, zájmem o esoteriku, jen tak k povídání... Můžeme začít povídat přes tento email: u.jika@seznam.cz

56/160/SŠ, tmavovláska, velká romantička ráda pozná příjemného podnikavého sympatáka, nekuřáka z Olomouce a okolí. Pěkné společné chvíle a trvalý vztah. Jen vážně. Rozsvítí znovu svůj život? Prosím nejdříve SMS na tel 773 279 854.

Hledám pána od 65 do 70 let. Bydlím v Bruntále, mám ráda procházky a hudbu. Jsem sama. Tel: 735 949 386.

Seniora 70/165, zdravá, aktivní, štíhlá, SŠ, nekuřáčka, všestranných zájmů, bez závazků, se ráda seznámí s charakterním, sympatickým mužem přiměřeného věku, který je také sám, a má rád přírodu, dobrou hudbu, společnost a také rád cestuje. Motorista vítán. V případě vzájemných sympatií je možný trvalý vztah. Prosím napište mi dopis, za který vám předem děkuji. Navrhuji osobní setkání v restauraci Věžka na Uničovské ulici ve Šternberku. Den a hodinu nechám na Vaší volbě. Adresa v redakci.

Hledám spolehlivého přítele motoristu, nekuřáka OL, JE, ŠU, BR. Mám 67 let, jsem mladšího vzhledu, ráda se směju, vařím, chodím do přírody, na výlety a občas na kulturní akce. Zn: Pohodové stáří. Kontakt v redakci.

Pan z Olomouce finančně zajištěná hledá pána od 74 do 80 let. Jen vážně. Mám ráda přírodu, cestování a tanec. Tel: 773 622 048.

Dvě přítelkyně 162/62 a 150/61 hledají kamarády ve věku 60-67. Bydlíme v Hranicích. Máme rády cestování, výlety, přírodu, kulturu. Prosím volejte na telefony 776 574 457 a 721 715 347. Je možné kontaktovat nás i jednotlivě.

Potřebujete kamaráda,
kamarádku na výlet?

67letá žena hledá přítele, který má rád toulání po naší krásné moravské zemi a historických památkách. Okolí Šumperka a Zábřeha. ZN: Ozvi se esemeskou na mobil: 605 385 625.

60/172/93 hledá muže s autem, přiměřeného věku, hodného... Tel: 702 645 735. Schůzka napoví.

Zajištěná podnikatelka z Olomouce ráda pozná inteligentního, laskavého muže na úrovni s dobrým charakterem a pozitivním přístupem k životu, od 58-70 let. Příroda, cestování, kultura, wellness... Věřící nebo lékař vítán, RD se zahradou nebo chalupa u lesa příjemná, není podmínkou. Auto samozřejmostí. Láska a věrnost, upřímnost, emocionální otevřenost, spolehlivost ...Tel: 608 379 270.

Žena 64/164 rozvedená, nekuřáčka ráda pozná nezadaného muže. Trvalý vztah možný. Výlety i na kole, četba, divadlo. Tel: 728 841 518. Od Olomouce po Zábřeh

Mám 64 let, měřím 165 cm a vážím 77 kg. Hledám paní nebo pána do 70 let na seznámení. Může být i trochu nemocný. Mám ráda cestování a hudbu. Možné přistěhování. 732 700 096.

Ráda poznám seniora do 70 let pro občasný výlety a přátelská setkání. Mám ráda cestování, přírodu a tanec. ZN. Olomouc a okolí. Prosím SMS na tel: 725 892 823.

Soběstačná, zajištěná, workoholička hledá muže – pracovitého, nekuřáka, tanečníka se zájmem o cestování a chalupaření. ZN. Ne alkohol. Tel: 731 525 446.

Pět let celoročně hrajeme aktivním seniorům v Jeseníku a v Polsku k poslechu i k tanci. Několik párů se při této činnosti již dalo dohromady. Nabízíme kvalitní živou hudbu při pravidelných i mimořádných akcích kdekoli dle domluvy. Samozřejmě zveme také do Jeseníku. Máme možnost vystoupit i s pozoruhodným pěveckým sborem jeseníckých seniorů. Kontakt: mobil 797716806, e-mail: abbaservis@seznam.cz.

Využijte služeb naší seznamky
a podejte si BEZPLATNĚ inzerát.

Inzerát zašlete poštou na adresu:
Moravský senior, z.s.,
Táboritů 237/1, Bělidla, 779 00 Olomouc
nebo e-mailem: redakce@moravskysenior.cz

KŘÍŽOVKA

Vyluštěte křížovku a soutěžte o věcné ceny. Znění tajenky pošlete do 19. 9. na adresu Moravský senior, z. s., Táboritů 237/1, Olomouc, 779 00, nebo e-mailem na adresu office@moravskysenior.cz. Nezapomeňte uvést celou svoji adresu a telefonní číslo. Znění tajenek z minulého čísla: 1. Lidé čekají celý týden na pátek, celý rok na léto, a celý život na štěstí. 2. Miluji kulturu, ráno dělám cirkus a večer divadlo. Ceny získávají: Karel Mahdal z Přeštic, Jitka Kubíčková z Uničova a Ludmila Čevelová z Brna.

AUTOR: -KAWI-	NĚMECKÁ ZKRATKA DAŇOVÉHO PRÍZNÁNÍ	3. ČÁST TAJENKY	CIZOKRAJNÁ OPICE	PLESKOT (ŘÍDCE)	SPZ OSTRAVY	STÁŘÍ	MODLA	NEKLESAT	ORGANICKÁ ROZPOU- ŠTĚDLA	MPZ AUT FINSKA	SLONI ZUB	ČLEN CÍRKVE VÝCHODNÍHO OBRÁDU	1. ČÁST TAJENKY	MEZOPÓ- TAMSKÁ BOHYŇE
MASO														
ANATOM														
VOJENSKÝ JIDELNÍ ŠÁLEK					HROMADA VÝTAŽEK Z LÉČIVÁCH BYLIN									
	TEŽ USPOKOJIVÝ PROŽITEK						ANGLICKY „POZDĚJI“ CITOSLOVCE TROUBENÍ						STAROAR- MEN. MĚSTO SVÍRAČI POMŮCKA	
ZÁRMUTEK							DOVOLIT ZKRATKA TLAKU KRVE							
ŘÍMSKÁ 4				POVRCH ATLETICKÉ- HO OVALU ODBORNÍCI									ČÍNSKÝ CISÁŘ PAMFLET	
CITOSLOVCE BŽUCENÍ														2. ČÁST TAJENKY ŽENSKÉ JMÉNO
RUMUNSKÁ PAKLOVACÍ HRA														
ŽÁR (KNIŽNĚ)														
TRUP														
	ČINIDLO PŮSOBÍCI REAKCI	ZNAČKA CHROMU 4. ČÁST TAJENKY												
DUSIKATÁ SLOUČENINA														
ZNAČKA KILO- NEWTONU			SAMICE KOZLA	DOMÁCKY ONDŘEJ				KLENOT	PODÁVAT NEPRAVDIVÉ INFORMACE	ŘÁD			ŠIKMÝ OKOLO (BÁSNICKY)	DRUH NEROSTU
AFIRCKÝ PTÁK														
OCAS														
ROZDÁVAČ (ŘÍDCE)														
	KAMENNÁ RAKEV KULEČNÍKO- VÝ ÚDER													
ZNAČKA CINU														
PROŘÍZNUTÍ VĚTVÍ (ŘÍDCE)														
ŽLUTÉ BARVIVO														
MASKA														

moravský
senior

Hruška

maloobchodní síť

- největší tuzemský řetězec s potravinami
 - téměř 800 prodejen po celé ČR
 - slevy a akční zboží každý týden
- pravidelné spotřebitelské soutěže o hodnotné ceny
 - zboží s vlastní obchodní značkou

MO síť Hruška, jsme tu pro Vás.